



12

Ko učitelj postane Učitelj

... V slovenskem šolskem prostoru v času svojega službovanja v bolnišnični šoli srečujem mnogo Učiteljev in Učiteljic. Izjemnih ljudi. V svojih razredih s svojimi učenci delajo prave čudeže. Znajo jih navdušiti za svoje predmetno področje, da nastajajo neverjetni projekti in izdelki; iz svojih učencev in učenk znajo izvabiti prave bisere. Znajo pa tudi pomagati, če se komu kje zatakne. ...



20

Lik in vzgoja učitelja

... Že dolgo spoznavam čar in moč medsebojnih odnosov. Ti odnosi niso pomembni le v našem zasebnem življenju, ampak nas tiho spremljajo tudi na delovnem mestu, v šoli. Učitelj je tako oseba, ki se trudi živeti odnose v svojem osebnem življenju, obenem pa graditi dobre odnose na delovnem mestu s svojimi učenci, z njihovimi starši in ne nazadnje med sodelavci na šoli in zunaj nje. ...



37

V procesu žalovanja je prostor za vsa čustva

... Izgube in bolečine so povezane. So nezogiben del življenja in prav vsak od nas se v določenem življenjskem obdobju sreča s pomembnejšo izgubo. Izguba ima lahko številne oblike in nianse. Lahko gre za smrt ljubljene osebe, smrt dolgoletnega hišnega ljubljence, prekinitev pomembnega odnosa, izgubo znancev ali prijateljev zaradi selitve, izgubo službe ali kariere, izgubo statusa, izgubo zaradi okrnjenega delovanja našega telesa zaradi bolezni, poškodbe ali staranja. ...



41

Odnos, ki napolnjuje življenje

... Osebe z motnjami v duševnem razvoju so v svoji različnosti posamezniki, ki imajo podobne potrebe kot vsi mi. Poudariti velja, da govorimo o posameznikih in posameznicah, ki znajo in zmorejo marsikaj, čeprav ob večji in manjši podpori, zlasti pa ob ustreznih pogojih v okolju. To so v prvi vrsti osebe, vredne našega spoštovanja in večjega zanimanja, saj so del naše družbe, ...



50

Bajnof Theatre

... Na Kmetijski šoli Grm in biotehniški gimnaziji Novo mesto šoli že deset let deluje angleška gledališka skupina Bajnof Theatre. Lotevamo se avtorskih predstav z družbenokritično tematiko in predelav književnih del. Delo v gledališki skupini je zahtevno, a izjemno nagradujoče za dijake in predvsem za mentorice. ...

Uvodnik

- 3 *Silvo Šinkovec: Če bi se poznali, bi sodelovali*

V žarišču: Biti učitelj

- 5 *Stanko Gogala: Učiteljeva metoda izhaja iz osebne enkratnosti*
7 *Dietlind Fischer: Kaj mora znati dober učitelj*
9 *Dejan Hozjan: Dejavniki odločanja za učiteljski poklic*
11 *Lidija Golc: Ne vem, če bom lahko*
12 *Tanja Bečan: Ko učitelj postane Učitelj*
14 *Damjan Kobal: V razumni družbi bi najboljši bili učitelji*
16 *Bernarda Mal: Biti učitelj ali njegov ponaredek?*
18 *Albin Vrabič: Učitelj in ravnatelj*
19 *Ana Zidar: Od študentke do učiteljice*
20 *Irena Podjed: Lik in vzgoja učitelja*
21 *Primož Rogelj: Prijatelju*

Naš pogovor

- 22 *Silvo Šinkovec: Piotr Krakowiak: Izjemno veliko se da narediti*

Biti vzgojitelj

- 25 *Evelina Žefran: Stik z otroki in s sabo*
25 *Evelina Žefran: Veliki objemi malih dlani*
26 *Dragica Motik: Ferdinand Avguštin Hallerstein*

Vzgojni načrt

- 28 *Branko Koderman: Ideološka ali identitetna oblikovanost družboslovnih in humanističnih predmetov v srednješolskem izobraževalnem sistemu v Sloveniji*
31 *Sašo Oberski: Vzgoja za ohranjanje ljudske kulturne dediščine*

Starši

- 33 *Anton Meden: Družbeno soglasje o razvoju vzgoje in izobraževanja v Sloveniji?*
35 *Janja Dermastja: Vranec Vito pomaga otrokom*
37 *Maja Bajt: V procesu žalovanja je prostor za vsa čustva*

Področja vzgoje

- 38 *Jana Lampe, Nina Stenko Primožič: Projekt MIND*
41 *Blaž Vozelj: Odnos, ki napolnjuje življenje*
43 *Marjan Škvarč: Križev pot*
44 *Milček Komelj: Božji učitelj*

Duhovni izziv

- 46 *Tanja Pogorevc Novak: Petnajsta postaja*
47 *Barbara Peterlin: Med brezdomci v Kijevu*

Izkušnje

- 48 *Jelka Lešnik: Z roko v roki*
50 *Rebeka Pirnar: Bajnof Theatre*
52 *Marjeta Maruša Kerč: Pravica vsakega je biti sprejet*

Nova spoznanja

- 54 *Bralni namig*
56 *Iz življenja DKPS*
58 *Napovedni koledar*
58 *Summary*

Učiteljeva metoda izhaja iz osebne enkratnosti

■ **Stanko Gogala (1901–1987)**, dr. filozofije, bil je predavatelj na *Filozofski fakulteti* v Ljubljani.

Vzgojne in izobraževalne metode so splošne, uporabne za vse. Ko pa se srečamo z otrokom s posebnimi potrebami, si želimo, da bi se učitelj znal prilagoditi njegovim komunikacijskim sposobnostim. Če to stori, ga lahko največ nauči. Prilagoditi metodo učencu je danes, ko govorimo o integraciji in upoštevanju vsakega učenca in njegovih posebnosti, zelo pomembno. Gogala pa trdi, da mora imeti tudi učitelj svojo osebno metodo. Niso vsi učitelji enaki, zato bo učitelj največ dal v svojem poklicu, če bo deloval v skladu s svojimi najboljšimi zmožnostmi. Kot ni uravnilovke za učence, naj ne bo uravnilovke za učitelje. To Gogalovo stališče je vredno razmisleka.

Stanko Gogala je doktoriral iz filozofije pri Vebru leta 1926, od leta 1933 je bil docent na katedri za pedagogiko na *Filozofski fakulteti* v Ljubljani. Tam je bil do upokojitve (1966) zadnji dve leti tudi dekan. Njegova glavna pedagoška razmišljanja najdemo v *Izbranih spisih* (2005). V nadaljevanju objavljamo njegovo razmišljanje o učiteljevi osebni metodi, ki je bilo objavljeno v članku *Združitev zahteve po učiteljevi osebni metodi in metodi za učenca* (Pedagoški zbornik, letnik XXXIV (1938), str. 70–78).

Metodo pojmem kot poseben način učiteljevega dela, ki je zavisen od duševnih posebnosti učitelja in učenca in od psiholoških zakonitosti kulturnega oblikovanja. V tem smislu smemo postaviti kot prvo neposredno zahtevo metodike, da naj bo metoda po možnosti *osebna* in *pristno doživeta*. Zakoreninjena bodi v človekovi osebi, izvira naj iz njegove osebne enkratnosti in naj tudi na zunaj kaže svojstvenost onega človeka, ki jo porablja. Zato metode ne moremo kakorkoli posnemati, kajti pedagoško delo z metodo, ki bi ne bila neposredna, bi ne imelo pravih uspehov. Vsak učitelj naj bi zato dobil svojo lastno metodo, naj bi našel samega sebe v svoji metodi, naj bi izrazil v svoji metodi samega sebe in naj bi se ne bal delati po svoji osebni metodi. Na učiteljski se je marsikdo večkrat zavedel, da bo delal mogoče precej drugače, kadar bo sam v svojem razredu, in da je njegovo delo pri šolskih poskusih takšno večkrat le radi metodičnih zahtev, radi kontrole in radi ocene. V takih primerih smo mogoče prvič začutili, da je možno delati na več načinov, ki so lahko vsi uspešni, tudi vsi enako metodično in psihološko utemeljeni, toda moj način šolskega dela je vendar samo eden, in sicer tisti, ki izhaja iz bistva moje osebne enkratnosti. Saj delamo v šoli tudi na ukazani način in ima tudi tako delo lahko uspeh. Vendar čutimo, da v takem primeru nismo delali mi sami in da je bila metoda več ali manj samo zunanja in zelo brezosebna. Od metode šolskega dela pa moramo zahtevati, da jo kot metodo tudi doživimo, da se spoji z našo osebo, da izvira iz nas samih in da dobi svojo barvitost od našega subjekta. Kako važno je doživeti metode, nam priča tudi dejstvo, da moremo celo razumeti, da je neka metoda radi teh ali drugih razlogov boljša in uspešnejša, pa vendar do take metode ne moremo najti pravega

osebnega odnosa in nam je lahko povsem tuja, čeprav se večkrat mučimo z njo.

Za osebni značaj metode šolskega dela bi lahko navedel nekaj podrobnih razlogov.

1. Šolsko delo je gotovo uspešno samo tedaj, kadar je najbolj neposredno, kadar učenci začutijo, da ni naprej pripravljeno, da ga učitelj sproti tudi doživlja in da metodično ustvarja. Radi neposrednosti šolskega dela pa je nujno, da je neposredna tudi metoda. To pa ne pomeni drugega, kot da je metoda zunanji izraz učiteljeve individualnosti in da je njegova osebna metoda. Učitelj in metoda se v takem primeru ne dasta ločiti in v metodi začuti učenec tudi svojstvenost učitelja kot enkratnega človeka.
2. Učiteljevo delo v šoli ne sme biti na kakršen koli način zmehanizirano in mehanično, tako da bi ga vršil samo radi poklicnega dela in dolžnosti ali pa celo iz navade. To pomeni, da naj učitelj živi s svojim delom po vsebinski strani glede snovi in podatkov izobraževanja in vzgajanja, pa tudi glede načina oblikovanja svojih učencev. Zato metoda ne more biti mehanično privzeta in je učitelj ne more mehanično, po navadi porabljati, temveč naj bi se metoda vedno znova porodila iz učiteljevega živega odnosa do šolskega dela in do otrok. Čim osebnejši je zato učitelj pri svojem delu, čim bolj živ je, tem osebnejša bo tudi njegova metoda.
3. Učiteljeva metoda ima tudi svoj psihološki izvor, če je res neposredna in če je osebno doživeta. Poteka namreč iz tega, kar imenujemo pedagoški čut ali s tujko pedagoška intuicija. Dar pedagoškega čuta je človeku prirojen, njegovo bistvo pa je v tem, da v konkretnih izobrazbenih in vzgojnih prilikah, pri pouku in pri svetovanju učitelj in vzgojitelj neposredno doživi, da bi bilo v takih prilikah najuspešnejše in najboljše ravnati samo na ta in ta način. Človek s pedagoškim čutom nekam neposredno zagleda, da je za razumevanje neke resnice najboljša samo ta pot in da je za doživeti neke kulturne vrednote najuspešnejši samo ta način vzgojnega vplivanja. Ker gre pri pedagoškem čutu za neko sposobnost zagledanja, ga po pravici imenujemo pedagoška intuicija,